

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul Hotărârii Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei
„Pentru modificarea Regulamentului cu privire la asistența de lichiditate
în situații de urgență, aprobat prin Hotărârea Comitetului executiv al Băncii
Naționale a Moldovei nr.343/2019”

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Autorul proiectului de act normativ este Banca Națională a Moldovei.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Proiectul hotărârii Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei „Pentru modificarea Regulamentului cu privire la asistența de lichiditate în situații de urgență, aprobat prin Hotărârea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr.343/2019” (în continuare – proiect) a fost elaborat în temeiul art.18 alin.(1) și art.18¹ din Legea nr.548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei în vederea îmbunătățirii și definitivării cadrului normativ privind asistența de lichiditate în situații de urgență. Elaborarea proiectului este condiționată și de necesitatea implementării recomandărilor Fondului Monetar Internațional (FMI), prezentate în Raportul de asistență tehnică „MOLDOVA Asistența de lichiditate în situații de urgență”, referitoare la modelele contractelor aferente asistenței de lichiditate în situații de urgență, la modelul planului de finanțare și al prognozei fluxurilor de numerar.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
Regulamentul cu privire la asistența de lichiditate în situații de urgență, aprobat prin Hotărârea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr.343/2019 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2020, nr.7-13, art.52), (în continuare - regulament) stabilește, la pct.19, criteriile de eligibilitate cărora trebuie să corespundă creanțele pecuniare și contractele de credit care le atestă pentru a fi acceptate în calitate de garanții pentru asistența de lichiditate în situații de urgență. Potrivit regulamentului, banca care solicită asistență de lichiditate în situații de urgență este pe deplin responsabilă pentru confirmarea corespunderii creanțelor pecuniare, propuse drept garanții, criteriilor de eligibilitate stabilite de Banca Națională a Moldovei (în continuare - și Banca Națională). Această confirmare va fi efectuată de către banca solicitantă prin declarația pe propria răspundere. Totodată, la examinarea cererii băncii de acordare a asistenței de lichiditate, Banca Națională verifică, în conformitate cu procedurile proprii, dacă respectivele creanțe pecuniare și contractele de credit corespund criteriilor de eligibilitate stabilite. În scop de eficientizare a procesului de constituire a garanției la acordarea asistenței de lichiditate în situații de urgență, proiectul prevede abrogarea normelor regulamentului care stipulează prezentarea, în copii scanate și în original (pentru creanțele acceptate drept garanții), a contractelor încheiate de bancă cu debitorii săi și a documentelor care confirmă garantarea creditelor, în cazul creditelor garantate de către garanți. Totuși, potrivit proiectului, Banca Națională va fi în drept să solicite, la decizia sa, copiile scanate ale unor contracte încheiate cu debitorii și ale unor documente care confirmă garantarea creditelor, necesare pentru efectuarea verificării pe baza unui eșantion de creanțe pecuniare, selectat pentru verificări din lista celor propuse de bancă drept garanție. În acest context, proiectul urmărește să asigure o mai bună precizie a normei și o transparență mai sporită a procedurii de verificare, de către Banca Națională, a eligibilității creanțelor pecuniare acceptate drept garanții. O altă normă din regulament care necesită a fi ajustată se referă la dreptul Băncii Naționale de executare a garanției pentru asistența de lichiditate în situații de urgență acordată, la apariția cauzelor care determină executarea acesteia. Astfel, proiectul prevede dreptul Băncii Naționale,

în calitate de creditor de ultimă instanță, de a solicita de la debitorii și garanții creanțelor pecuniare constituite drept garanție plata, în favoarea sa, a sumelor scadente de principal și dobânzi datorate băncii, în scopul stingerii obligației financiare garantate.

Proiectul asigură, de asemenea, implementarea recomandărilor FMI, enunțate în raportul sus-indicat, cu privire la modelul contractului de asistență de lichiditate în situații de urgență, al contractului de garanție financiară fără transfer de proprietate și cel al contractului de control, precum și a recomandărilor cu privire la modelul prognozei fluxurilor de numerar și cel al planului de finanțare, prevăzute la pct.22 și, respectiv, 23 din regulament.

De menționat că proiectele modelelor contractelor aferente asistenței de lichiditate în situații de urgență au fost elaborate de către un birou asociat de avocați, în coordonare cu Banca Națională, în bază de contract de achiziție publică a serviciilor de consultanță juridică.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Principalele elemente noi stipulate în proiect includ:

- dezvăluirea în regulament a normei interne care prevede că verificarea, de către Banca Națională, a eligibilității creanțelor pecuniare și a contractelor de credit care le atestă se efectuează pe baza unui eșantion de creanțe, selectat pentru verificări din lista celor propuse de bancă drept garanție;
- dreptul Băncii Naționale de a notifica, la apariția unei cauze care determină executarea garanției, debitorii și, după caz, garanții creanțelor pecuniare acceptate drept garanții și de a solicita de la aceștia plata, în favoarea sa, a sumelor scadente de principal și dobânzi, datorate în temeiul creanțelor pecuniare constituite de bancă drept garanție pentru asistența de lichiditate în situații de urgență. Potrivit proiectului, în cazul somației de plată de către debitori și garanți a sumelor scadente datorate, Banca Națională va desemna banca debitoare responsabilă de încasarea, în numele său, a acestor plăți și transferarea lor Băncii Naționale în vederea stingerii obligației financiare garantate;
- dreptul Băncii Naționale de a solicita prezentarea, în copii scanate, a unor contracte încheiate cu debitorii și a unor documente care confirmă garantarea creditului de către garanți;
- completarea regulamentului cu modelul prognozei fluxurilor de numerar și modelul planului de finanțare (anexele nr.1¹, 1² și nr.1³, respectiv);
- completarea regulamentului cu modelul contractului privind asistența de lichiditate în situații de urgență (anexa nr.1⁴), al contractului de garanție financiară fără transfer de proprietate (anexa nr.1⁵) și cel al contractului de control (anexa nr.1⁶), care trebuie încheiate cu banca după adoptarea hotărârii Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei de acordare a asistenței de lichiditate în situații de urgență.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Actualmente, verificarea de către Banca Națională, pe bază de eșantion, a eligibilității creanțelor pecuniare și a contractelor care le atestă este stipulată în reglementările interne ale Băncii Naționale. Verificarea eșantionată a eligibilității creanțelor pecuniare și a contractelor care le atestă se explică prin faptul că, prin definiție, asistența de lichiditate în situații de urgență trebuie acordată cât de urgent posibil, riscurile asociate verificării în acest caz fiind în mare parte acoperite de marjele mari de ajustare a valorii creanțelor pecuniare, prevăzute în Normele cu privire la evaluarea activelor acceptate de Banca Națională a Moldovei ca garanții la acordarea creditelor băncilor, aprobate prin Hotărârea Comitetului executiv nr. 211/2019, care variază între 30-80% în funcție de caracteristicile creditului (tip debitor, scadența reziduală și gajul cu care este acoperit creditul).

Totodată, necunoașterea, de către băncile beneficiare de asistență de lichiditate în situații de urgență, a faptului că eligibilitatea creanțelor pecuniare acceptate drept garanție a fost verificată de către Banca Națională selectiv ar putea genera anumite disensiuni la o eventuală solicitare ulterioară a Băncii Naționale de substituie a unor creanțe pecuniare sau de stingere anticipată, totală sau parțială, a asistenței de lichiditate acordate pe motiv că acestea nu corespund criteriilor de eligibilitate stabilite.

De asemenea, lipsa unor reglementări privind modelele de contracte aferente asistenței de lichiditate în situații de urgență ar putea tergiversa acordarea lichidității de către Banca Națională, având în vedere că, elaborarea și încheierea unor contracte atât de complexe necesită timp.

Asistența de lichiditate în situații de urgență reprezintă o formă excepțională de finanțare acordată băncilor solvabile și viabile, atunci când acestea nu dispun de lichiditate suficientă și nu o pot obține din piață sau prin participarea la operațiunile de politică monetară ale băncii centrale. Rolul de intervenție în caz de urgență este una dintre cele mai importante funcții ale băncii centrale, aceasta fiind creditorul de ultimă instanță la care o bancă poate apela după epuizarea tuturor celorlalte opțiuni de finanțare disponibile. Utilizând acest instrument, Banca Națională poate răspunde unor necesități de urgență idiosincratice sau unui șoc sistemic în cazul în care funcționarea normală a pieței este perturbată, iar deteriorarea bruscă sau gravă a lichidității băncilor poate avea ca rezultat un risc semnificativ ca acestea să nu își mai poată îndeplini angajamentele scadente față de deponenți și alți creditori ai lor, intervenția rapidă a Băncii Naționale fiind necesară în acest caz pentru menținerea stabilității sistemului financiar și a încrederii în sistemul financiar. Mecanismul asistenței de lichiditate în situații de urgență reprezintă o sursă de siguranță pentru bănci, prevenind potențiale crize sistemice cauzate de lipsa de lichiditate.

Astfel, este evidentă necesitatea dispunerii de modele de contracte aprobate din timp, care la necesitate pot fi doar ajustate în funcție de situație.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Nu este aplicabil.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Nu este aplicabil.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Nu este aplicabil.

4.4. Impactul social

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Potrivit clauzelor contractuale din proiectul modelului Contractului de garanție financiară fără transfer de proprietate (anexa nr.1⁵ la regulament), în vederea garantării achitării corespunzătoare și depline a obligațiilor garantate de bancă față de Banca Națională în baza contractului privind asistența de lichiditate în situații de urgență, banca constituie în mod irevocabil și necondiționat, în beneficiul exclusiv al Băncii Naționale, o garanție cu grad de prioritate superior asupra tuturor activelor grevate, menționate în lista activelor grevate, parte componentă a contractului de garanție. Pentru creanțele pecuniare, propuse și acceptate drept garanție, lista trebuie să conțină numele, prenumele debitorilor persoane fizice, precum și IDNP-ul acestora.

Norma dată nu este una nouă, regulamentul prevede deja prezentarea la Banca Națională a informației privind numele, prenumele și IDNP-ul debitorilor, persoane fizice. Informația dată este inclusă în notificarea care se transmite concomitent cu cererea pentru asistența de lichiditate în situații de urgență și care conține lista și elementele de identificare ale activelor eligibile propuse drept garanție.

În conformitate cu art.5 alin.(2) și alin.(4) din Legea nr.548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei, Banca Națională are dreptul de a prelucra datele cu caracter personal obținute în exercitarea atribuțiilor prevăzute de lege fără consimțământul subiecților datelor cu caracter personal, iar prelucrarea datelor cu caracter personal obținute de către Banca Națională se realizează în conformitate cu prevederile legislației privind protecția datelor cu caracter personal.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Nu este aplicabil.

4.5. Impactul asupra mediului

Nu este aplicabil.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Nu este aplicabil.
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
Proiectul nu este supus expertizei de compatibilitate, deoarece nu transpune prevederile legislației UE.
5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
Nu este aplicabil.
5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Nu este aplicabil.
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
În scopul respectării prevederilor Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional și ale Regulamentului privind asigurarea transparenței în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor Băncii Naționale a Moldovei, aprobat prin Hotărârea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr.346 din 19.12.2024, proiectul hotărârii este supus consultării publice, fiind plasat pe pagina web a Băncii Naționale a Moldovei (www.bnm.md), la compartimentul „Legislație”, rubrica „Transparența decizională”.
7. Concluziile expertizelor
În temeiul art.36 alin.(5) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, expertiza anticorupție a proiectului a fost efectuată de către Banca Națională a Moldovei în conformitate cu Metodologia de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte normative departamentale, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului Național Anticorupție nr.6/2017, iar factori și riscuri de corupție nu au fost identificate. Potrivit art.37 alin.(5) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, actele normative emise de Banca Națională a Moldovei nu se supun expertizei juridice a Ministerului Justiției. Totodată, luând în considerare prevederile art.11 alin.(3 ³) din Legea nr. 548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei, în cadrul avizării și consultării publice a proiectului va fi solicitată o opinie cu caracter consultativ din partea Ministerului Justiției.
8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent
Proiectul este corelat cu prevederile actelor normative superioare întru executarea cărora a fost elaborat și nu afectează concepția generală ori caracterul unitar al actelor normative cu care se află în conexiune. Acesta nu determină aprobarea sau modificarea altor acte normative pentru a fi implementat.
9. Măsuri necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ
Monitorizarea implementării prevederilor actului normativ se efectuează de către Banca Națională a Moldovei.